

สรุปบทเรียนการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอนระบบ LDD e-Training ประจำปีงบประมาณ 2565

หลักสูตร การใช้ผลวิเคราะห์ดินเพื่องานพัฒนาที่ดินสำหรับงานด้านวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการตรวจสอบดินและการแปลผลวิเคราะห์ดินทางการเกษตร
2. สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และเพิ่มทักษะเกี่ยวกับการนำผลวิเคราะห์ดินไปใช้กับงานวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ดินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สรุปโดยสาระสำคัญ มีดังนี้

1. การเก็บตัวอย่างดิน

การเก็บตัวอย่างดิน มี 2 แบบ 1) แบบรบกวนโครงสร้าง โดยวิธี Composite Sampling เพื่อวิเคราะห์สมบัติทางเคมีทั้งหมดและสมบัติทางกายภาพบางประการ ได้แก่ เนื้อดิน ความหนาแน่นอนุภาคดิน ปริมาณความชื้นที่แรงดันบรรยากาศ และแบบไม่รบกวนโครงสร้าง ใช้สำหรับงานวิจัย ได้แก่ แบบกระบอกกลม หรือ Core Sampling เพื่อวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ ได้แก่ ความหนาแน่นรวมของดิน ความชื้นของดิน การนำน้ำของดินในสภาพดินอิ่มตัวด้วยน้ำ และแบบกล่องเก็บดิน Kubiena Sampling เพื่อวินิจฉัยดินทางจุลสัณฐานวิทยา รวมทั้งศึกษาโครงสร้างขนาดเล็กของดิน ช่องว่างต่างๆ หินและแร่ ทั้งขนาด การกำเนิด การสลายตัวเพื่อดูธาตุอาหาร อีกทั้งการก่อตัวเกิดสารพอกมวลเหล็ก หรือสารประกอบอื่นๆ การไหลตัวของดินเหนียวเพื่อดูพัฒนาการดิน

2. การใช้ประโยชน์จากผลวิเคราะห์ดิน

2.1 เพื่อการสำรวจจำแนกดินและการประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดิน สมบัติดินที่จำเป็นในการจำแนกดิน ได้แก่ สัณฐานวิทยาของดิน ได้แก่ สีดิน เนื้อดิน จุดประสี โครงสร้าง การยึดตัว/ความคงทนของเม็ดดิน pH สารประกอบทางเคมี ปูน เกลือ และข้อมูลผลการวิเคราะห์ดินในห้องปฏิบัติการ ได้แก่ สมบัติทางกายภาพ เคมี แร่และจุลสัณฐานวิทยา

2.2 การใช้ประโยชน์จากผลวิเคราะห์ดิน เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การชะล้างพังทลายของดิน เป็นสาเหตุสำคัญ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง จำเป็นต้องทราบค่าวิเคราะห์ดิน ได้แก่ ประเภทเนื้อดิน ความหนาแน่นดินอนุภาคดิน ความหนาแน่นรวมของดิน ความพรุนรวมของดิน สภาพนำน้ำของดินขณะอิ่มตัวด้วยน้ำ เสถียรภาพของเม็ดดินและอินทรีย์วัตถุในดิน

2.3 หลักเกณฑ์ในการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินให้เกิดประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้ 1) ชนิดปุ๋ยถูกต้อง 2) อัตราปุ๋ยเหมาะสม 3) ช่วงเวลาที่ใส่ปุ๋ยเหมาะสม 4) บริเวณที่ใส่ปุ๋ยตรงตำแหน่งที่ถูกต้อง

2.4 การใช้ประโยชน์จากผลวิเคราะห์ดิน การวิเคราะห์เพื่องานวิจัยเฉพาะด้าน การวิเคราะห์ดินเพื่องานวิจัยด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน วิเคราะห์สมบัติทางเคมี ได้แก่ pH LR OM P K Ca Mg CEC BS Trace Element สมบัติทางกายภาพ ได้แก่ Texture BD Available Water Capacity งานวิจัยดินเปรี้ยว ได้แก่ pH LR OM P Avail K Ca Mg CEC BS Trace Element Free iron oxide และ Ext. Al งานวิจัยดินเค็ม ได้แก่ pH LR OM P Avail K Ca Mg CEC BS Trace Element ECe และ GR

3. แนะนำการใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม การแปลผลและรายงานผลการวิเคราะห์ดิน

3.1 ลักษณะและความสำคัญของชุดตรวจสอบดินภาคสนาม เป็นการตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่ายและรวดเร็ว สามารถนำผลวิเคราะห์ดินไปใช้ในการประเมินสมบัติของดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินได้ในเบื้องต้น เกษตรกร นักวิชาการและผู้ที่สนใจ สามารถนำผลวิเคราะห์ดินไปใช้ในการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินได้อย่างเหมาะสมและทันฤดูกาลเพาะปลูก

3.2 การใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม วิธีวิเคราะห์ง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้เวลาในการตรวจวิเคราะห์ (pH Test Kit) ทราบผลภายใน 3 นาที และ N P K Test Kit ทราบผลภายใน 30 นาที ชุดอุปกรณ์ใช้งานง่าย สะดวกและราคาไม่แพง ใช้งาน ผู้ใช้งานไม่ต้องมีความชำนาญ เกษตรกรสามารถตรวจสอบดินได้เอง สามารถพกพาไปใช้งานภาคสนามได้ โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) pH Test Kit 1 ชุด ทดสอบได้ 80-100 ตัวอย่าง ทราบผลวิเคราะห์ภายใน 3 นาที N P K Test Kit 1 ชุด ทดสอบได้ 25-30 ตัวอย่าง ทราบผลวิเคราะห์ภายใน 30 นาที Saline Test Kit 1 ชุด ทดสอบได้ 25-30 ตัวอย่าง ทราบผลวิเคราะห์ภายใน 30 นาที อายุการใช้งาน 1 ปี ในอุณหภูมิตั้ง

3.3 การใช้โปรแกรมเพื่อการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เมื่อทราบผลวิเคราะห์ดินแล้วสามารถแปลผลวิเคราะห์ดินเพื่อใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินตามชนิดพืชที่ปลูกได้โดยการสแกนคิวอาร์โค้ดผ่านแผ่นพับ การใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม หรือผ่านหน้าเว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ในช่องทาง e-service LDD กรมพัฒนาที่ดิน ตรวจสอบดินเพื่อการเกษตร โปรแกรมรายงานผลวิเคราะห์ดิน LDD TEST KIT คำแนะนำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินตามชนิดพืชที่ปลูก กรอกค่าวิเคราะห์ดินที่ได้ ประกอบด้วย pH N P K หลังจากนั้นจะได้รับคำแนะนำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินตามชนิดพืชที่ปลูก

ผู้สรุปบทเรียน

นายณัฐวุฒิ จุลสงค์

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สพข.11